

CAPREOLUS

TIJDSCHRIFT VOOR REEWILDBEHEER

1e jaargang nr. 1 maart 1993

Colofon

Aktiviteitenkalender

opgericht op 21 april 1951.

Capreolus, Tijdschrift voor Reewildbeheer
van de Vereniging Het Reewild
Beschermer: Z.K.H. Prins Bernhard

(Voorloper) redactie:

Mr M.A. Aberson
Mr T.M. Kolle
Prof Dr J.L. van Haften
Mw. J.E. van Herp-Bruynius
P.H. Schneider
Mw. M. Spaargaren

Foto's

J. Poutsma
J. Schoonderbeek

Drukkerij:

Bergdrukkerij Amersfoort,
Natriumweg 6, 3812 PV Amersfoort.
035-630462

Verenigingsprofiel.

Bestuur:

Mr T.M. Kolle	voorzitter (1991)
Mr M.A. Aberson	secretaris (1990)
J.R. baron de Vos van Steenwijk	penningmeester (1989)
Mr L.P.M.J. Canjels	lid (1991)
F. Garssen	lid (1991)
W. van Loenen	lid (1989)
H. Meyeringh	lid (1992)
H. Punt	lid (1987)
P.H. Schneider	lid (1990)
J. Schoonderbeek	lid (1989)
Ir J.M. Seroo	afgevaardigde Ver. Reewildkring Oost- Brabant (1985)
H. van Wessel	lid (1993)

Secretariaat:

Herengracht 141, 1015 BH Amsterdam 020-6207872

Ledenservice-administratie:

Mw. J.E. van Herp-Bruynius,
Landjonker 19, 3834 CL Leusden. 033-942032

Organisatie keuringen:

J. Schoonderbeek,
Meidoornstraat 16, 7497 MG Bentelo. 05472-92228

Beheer materiaal:

A.J. Mörzer Bruyns,
v.Peterson Ramringweg 30, 8072 RA Nunspeet.
03412-57483

Slijpplaatjes:

G.J.M. Koenderink,
Lhee 56, 7991 PK Dwingeloo. 05219-7356

Biologisch Adviseur:

Prof Dr J.L. van Haften,
Sweelincklaan 13, 6865 JB Doorwerth. 085-336973

Contributie: f 37,50 per jaar.

Bankrelatie:

ABN AMRO Bank Rek.nummer 49.70.37.440
Gironummer van de bank 83.75.70
t.n.v. Vereniging "Het Reewild"
te Apeldoorn.

Opleidingen:

Stichting Reewildbeheer Nederland
Lokveerweg 38, 9751 CX Haren (Gn.) 050-347278

Naast de reeds gehouden tentoonstellingen/bijeenkomsten 1993 van de regio's Overijssel-Flevopolders en Noord-Nederland, en de Stichting Wildbheer Veluwe, gaarne uw aandacht voor de volgende activiteiten:

REGIO LIMBURG:

Op 26 maart 1993 Reewildbeheertentoonstelling in "Royal" te Echt.
keuring: 26 maart 1993- 10.00 uur

REGIO GELDERSE ACHTERHOEK:

Op 2, 3 en 4 april 1993 in de Exelse Molen
keuring: 31 maart 1993- 19.00 uur

REGIO WEST- EN MIDDEN BRABANT:

Op 3 en 4 april 1993
Reewildbeheertentoonstelling te Chaam
opening za. 3 april 20.00 uur
zo. 4 april 12.00- 18.00 uur
keuring: 3 april 1993- 10.00 uur
thema: "Reewildbeheer over de grenzen"
met deelname van de Vlaams Jagersvereniging en inzendingen van reewild-geween uit de Belgische Kempen.

VERENIGING HET REEWILD:

Op 17 april 1993- 14.00 uur Jaarvergadering in
Hotel Bakker te Vorden

REGIO OOST-BRABANT:

Op 23 april 1993 Reewildbeheertentoonstelling,
zaal Prinsenhof te Best
keuring: 23 april 1993- 10.00 uur

REGIO UTRECHT, 't GOOI EN VECHTPLASSEN-

GEBIED: NOORD- EN ZUID-HOLLAND:

Op 24 en 25 april 1993
Reewildbeheertentoonstelling in het
Koetshuis van Restaurant "De Mauritshoeve"
opening za. 14.00- 10.00 uur
zo. 11.00- 17.00 uur
keuring: 22 april 1993- 10.00 uur

Copy voor het volgende "Capreolus" vóór 1 mei 1993
zenden aan secr. Herengracht 141, 1015 BH Amsterdam.

Van de redactie en het bestuur

Voor u ligt het nieuwe tijdschrift van de Vereniging Het Reewild, met een nieuwe presentatie en in een veranderde opzet. Aan dit eerste nummer heeft het dagelijks bestuur een belangrijke bijdrage geleverd, teneinde het nieuwe tijdschrift van de grond te krijgen. Een buitengewoon belangrijk deel van het werk komt echter van Joke van Herp en Ad Noorlander, waarvoor onze bijzondere dank. Ad Noorlander heeft ook in beslissende mate meegewerkt aan het Jaarverslag 1991, het Raamwerk en vooral aan onze prachtige wervingsfolder, waarmee hij het "nieuwe" gezicht van de Vereniging Het Reewild vorm gegeven heeft. Een prestatie van formaat.

Doel van "Capreolus" is om daadwerkelijk een tijdschrift voor Reewildbeheer te worden. De redactieraad, welke voorlopig is geformeerd en nog uitgebreid zal worden, zal bijdragen dan ook toetsen en selecteren aan de hand van deze doelstelling. U zult daarom weinig artikelen aantreffen over verenigingsaangelegenheden,

jachtbelevissen of andere zaken die minder te maken hebben met het doel van onze vereniging: behoud en verbetering van de reewildstand, het reewild en goed beheer daarvan.

Denkbare ontwerpen zijn derhalve biotoopmaatregelen, wildziektes, aanwijzingen voor beheerplannen, wildbiologische visie op het reewild en het beheer en aanverwante zaken.

Het tijdschrift is niet bedoeld om als mededelingenblad van de vereniging te fungeren. Vanzelfsprekend zult u echter belangrijke mededelingen en informatie wel aantreffen. De redactie zal in het kader van haar streven

naar een kwalitatief hoogwaardig blad actief zijn bij het benaderen van auteurs en het zoeken van onderwerpen. Het spreekt echter ook vanzelf dat al diegenen die menen een interessant onderwerp te hebben van harte worden uitgenodigd om contact op te nemen met de redactie, om te bespreken of het voor plaatsing in aanmerking komt.

Er zullen, hopen wij, enkele vaste rubrieken telkens terugkeren, over biotoopverbetering, jachtmiddelen en interessante stukken uit buitenlandse bladen. Indien iemand daaraan een bijdrage wil leveren, is dat eveneens welkom. Teneinde een discussie over de aangesneden onderwerpen en het reewildbeheer in Nederland in zijn algemeenheid te stimuleren, zullen (korte) ingezonden brieven, die passen in de doelstelling van het blad ook worden geplaatst.

Op dit moment vormen bestuur en redactie in zekere zin een eenheid. Dat zal spoedig veranderen. Deze inleidende woorden worden deze keer echter geschreven

namens redactie en bestuur. Daarom nog enkele bestuurlijke woorden.

Het wildbeheerbedrijf en de jacht zitten op dit moment in een hoogst dynamische periode. Door de verschuiving van de aandacht naar WBE's vanuit de overheid, en voor het reewild en daarin passende nieuwe methode van vergunningsaanvraag, is er in korte tijd veel veranderd voor onze vereniging en wordt er veel gevraagd van onze organisa-

tie. Wij hebben de indruk dat onze vereniging daar goed in slaagt en een zeer belangrijke bijdrage levert bij deze verandering. Het begint echter pas. Nu is het moment aangebroken waarop wij, met onze deskundigheid en ervaring, de "nazorg" moeten doen voor de reewildbeheerplannen. De eerste, soms stormachtige, ronde van de nieuwe aanvraagmethode is achter de rug en de tijd voor evaluatie is aangebroken. De regionale organisatie moet nu zorgen

voor een actieve benadering van de WBE's, het in kaart brengen van problemen en het assisteren bij verbeteringen.

Bij deze roepen wij alle leden op om binnen de WBE waarin zij georganiseerd zijn te bezien of er behoefte is aan overleg en assistentie, en die behoefte zondig bij ons kenbaar te maken. Het Landelijk Bestuur kan met deze gegevens dan op andere overlegniveaus, met KNJV en NBLF, werken aan verbetering en verandering. Daar zijn wij tenslotte voor.

Ten slotte willen wij iedereen oproepen om op 17 april a.s. de Landelijke Vergadering in Vorden te bezoeken. Daar zal het bestuur haar toekomstplannen ontvouwen en de laatste mededelingen doen over de Nota Jacht- en Wildbeheer, alsmede alle andere zaken betreffende het reewild.

De vergadering wordt echter met name opgeluisterd door de komst van de duitse schrijver, jager en reewildkenner Bruno Hespeler. Hij zal ons ongetwijfeld zeer interessante dingen vertellen over zijn reewildvisie. Wij hopen U allen daar te zien.

Namens de redactie en bestuur

T.M. Kolle
voorzitter.

UITNODIGING

Amsterdam, maart 1993

Aan de leden

Namens het bestuur heb ik het genoegen u uit te nodigen voor de Algemene Ledenvergadering, tevens jaarvergadering, te houden op

ZATERDAG 17 APRIL 1993 OM 14.00 UUR IN HOTEL BAKKER TE VORDEN

De agenda en het jaarverslag treft u eveneens in dit tijdschrift aan.

Hoogachtend,
Mr M.A. Aberson,
secretaris.

AGENDA

1. Opening.
2. Ingekomen stukken en mededelingen.
3. Goedkeuring notulen Algemene Ledenvergadering 25 april 1992.
4. Jaarverslag 1992.
5. Jaarverslag penningmeester 1992.
6. Verslag kascommissie en goedkeuring van de financiële jaarstukken 1992.
7. Benoeming kascommissie 1993.
De kascommissie 1992 bestaat uit de heren Ing. P.A.D.H. Diepenhorst, A.P.R.V. baron van der Borch van Verwolde en H.J.E. van Beuningen.
Aftredend is de heer Ing. P.A.D.H. Diepenhorst.
8. Begroting 1993.
9. Vaststellen contributie 1994.
10. Bestuursmutaties.
Aftredend en herkiesbaar is de heer Mr M.A. Aberson.
Het bestuur stelt de heer R. van Nederpelt voor als lid van het bestuur, ex. art. 10 lid 1 onder b. van de Statuten.
11. Jaarrede voorzitter.
12. **Lezing door de heer B. Hespeler, auteur van o.a. "Rehwild Heute"**.
13. Rondvraag.
14. Sluiting.

Bestuursverslag 1992

De vorig jaar op de rails gezette speerpunten van het bestuur, hebben veel energie en aandacht gevergd van alle bestuursleden. Met name de presentaties van het Raamwerk Reewildbeheerplan aan de WBE's in Nederland hebben veel tijd en energie gekost van de regio-bestuursleden. In het algemeen is het raamwerk zeer goed ontvangen door de leden en WBE's. Maar het opstellen van een reewildbeheerplan vergt in de WBE's veel op het gebied van, vooral, praktische aspecten. De samenwerking tussen de individuele jagers is veelal pril en nog niet optimaal. Men is zich echter bewust van het feit dat een gedegen reewildbeheerplan de basis dient te vormen voor het reewildafschot. Duidelijk is dat voor de regio's van de Vereniging nog een belangrijke adviserende en hulpverlenende taak is weggelegd, die een extra belasting voor de Bestuursleden zal betekenen.

Samenwerking.

De samenwerking met de algemene organisatie voor Jacht-en Wildbeheer, de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging, is daadwerkelijk geïntensiveerd. Als concreet

voorbeeld kan genoemd worden, de gezamenlijke voorlichtingsavonden van KNJV en de Vereniging Het Reewild (VR), ten behoeve van de WBE's inzake het reewildbeheer in de toekomst. Niet in elke regio is de samenwerking zo goed van de grond gekomen, maar het bestuur vertrouwt op een zeer positieve ontwikkeling in deze. Om de taken af te bakenen verwachten beide organisaties in het begin van 1993 afspraken vast te leggen in een Reewildconvenant. Landelijk wordt regelmatig en intensief overleg gevoerd.

De voorzitter van de Vereniging Het Reewild is toegetreden tot de Jachtraad, als opvolger van Jhr M. de Sa-

vornin Lohman. Dit betreft een gezamenlijke zetel van KNJV en VR. In 1993 zullen de banden met o.a. Vereniging Wildbeheer Veluwe, het Veluws Hert, Vereniging voor Jachtopzichters, Natuurmonumenten, Land-schapsorganisaties en Stichting Behoud Natuur en Leefmilieu aangehaald worden. De Vereniging Het Reewild wil zich hiermee profileren als de organisatie voor het reewildbeheer in Nederland. Zij wil de gesprekspartner zijn voor de overheid en natuur- en wildbeschermingsorganisaties.

Nota Jacht- en Wildbeheer.

In begin 1993 is de nota uitgebracht, waarvoor de

Jachtraad, de Natuurbeschermingsraad, de Bosbouwvoorlichtingsraad en de voorlopige commissie voor de Nationale Parken, adviezen hebben kunnen geven. Zoals bekend acht de Vereniging het behoud van de merkenregeling voor optimaal grof- en reewildbeheer als essentieel. De Vereniging spant zich derhalve in om dit te realiseren en zonodig, voor wat betreft het reewild, in de praktijk zelf uit te voeren.

Het bestuur maakt zich voorts ernstige zorgen over het principe van de zelfregulatie wat men dreigt te hanteren in bepaalde gebieden voor het grofwild. In het verleden heeft dit al eens geleid tot de verloedering en een akelig einde van grote aantallen reeën. In dit verband zal de Vereniging een duidelijk signaal geven en ook wetenschappelijk onderzoek bevorderen en steunen.

In- en externe voorlichting.

Een communicatieplan is opgesteld, dat de basis zal vormen voor de toekomstige communicatie van de Vereniging. De ledenwervingsfolder is in 1992 gereed gekomen en aan ieder lid en uiteraard aan de regio's ten behoeve van de actieve werving verzonden. Bij deze roept het bestuur de lezer op actief mee te werken aan het lid maken van personen

die interesse hebben in reewild. Het bestuur is er van overtuigd dat nog veel nieuwe leden gewonnen kunnen worden.

Het mededelingenblad wordt opgevolgd door een kwartaal tijdschrift voor reewildbeheer. Het vormt het eerste nummer met een inhoud puur het reewild betreffend.

De promotiestand ten behoeve van onder andere Game Fair zal aangepast worden aan de moderne eisen van deze tijd. Een duidelijke en doelgerichte boodschap zal zichtbaar gemaakt worden.

De traditionele trofeeënshows worden langzamerhand opgevolgd door reewildbeheertoonstellingen, waarbij de geweien een onderdeel vormen van een bredere presentatie. Doel is uiteindelijk een presentatie van het resultaat van het beheer op basis van de diverse reewildbeheerplannen in de regio's. Deze ontwikkeling heeft in 1993 de grootste aandacht en zal als zodanig een speerpunt vormen van het beleid voor het jaar 1993. Immers met de reewildbeheerplannen bestaat een directe relatie, het resultaat van het beheer als geheel kan aan de colle-

ga's en aan het publiek getoond worden. Duidelijk is dat de keuring en belichting van alleen geweien een onvolledig en eenzijdig beeld geeft van de ontwikkeling bij het reewildbeheer. De verbreding en verdieping zal ook het instituut van de keuringen veranderen, want men zal de kwaliteit in het algemeen van *alle* reeën, bokken en geiten, dienen te keuren.

Complementering regio's in Nederland.

Na de inventarisatie van de gebieden in Nederland met reewild en zonder regio-ondersteuning zijn die gebieden ondergebracht bij de bestaande regio's. Derhalve zijn alle WBE's of samenwerkingsverbanden m.b.t. reewild benaderd door de regio's van de Vereniging Het Reewild.

Jachttijden.

In het kader van het halen van de doelstellingen van de reewildbeheerplannen, lees: het verhogen van de kwaliteit van het reewild, wordt gewerkt aan een advies wijziging jachttijden. Het bestuur wil bereiken dat een optimaal reewildbeheer mogelijk wordt, zodat kwaliteitsverbetering zichtbaar wordt. Een vergelijkingsonderzoek met andere landen zal gedaan worden om tot een gedegen advies te komen.

Wetenschappelijke Raad.

In het afgelopen bestuursjaar is het besluit genomen om een raad te formeren, met leden, welke willen bijdragen aan onderzoek naar reewildbeheer in ruime zin. De leden zullen gezocht worden in eigen gelederen, en in die van samenwerkende en verwante organisaties.

Cursus Reewildbeheer.

Onze zusterorganisatie, Stichting Reeënbeheer Nederland, heeft ook het afgelopen jaar weer veel cursisten opgeleid. De interesse voor de cursus komt uit een brede kring. Het bestuur verheugt zich dat de kennis van de reewildbeheerder sterk vergroot is de laatste jaren en steunt de Stichting van harte.

Ledenaantal.

Per 31 december 1991 be- droeg het aantal leden	1692
Nieuwe leden	91
Opgezegd	70
Overleden	22
Geroyeerd	
wegens wanbetaling	8

	-9

Per 31 december 1992 be-
droeg het aantal leden 1683

Afshotcijfers.

Deze waren nog niet voor-
handen en zullen in een
volgend nummer worden
gepresenteerd.

AANKONDIGING

Bruno Hespeler, schrijver van boeken zoals "Rehwild Heute" (zie boekbespreking op pagina 19 t/m 21) en "Jäger Wohin?" is gast van de Vereniging op de Jaarvergadering op **17 april 1993** te Vorden. Hij zal daar een lezing houden waarin hij zijn kritische blik op de jacht zal weergeven.

De Reewildbeheervisie

De Vereniging Het Reewild is een natuurbeschermingsorganisatie met een specifiek doel: het behoud van het reewild als element van de Nederlandse Fauna. De bejaging van het reewild wordt daarbij als een essentieel instrument bij het beheer van het reewild.

De Vereniging streeft dit doel onder meer na door:

- het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek naar het reewild als zodanig en het beheer daarvan in het bijzonder;
- het op geschikte wijze uitdragen van hedendaagse wildbiologische inzichten inzake het beheer van reewildpopulaties alsmede het bevorderen van de feitelijke toepassing van deze inzichten in de praktijk;
- het in dat kader plegen van overleg met ambtelijke instanties, belangenorganisaties en personen;
- het verstrekken van relevante informatie en het geven van adviezen aan de leden van de vereniging en aan anderen bij het opstellen en/of herzien van reewildbeheerplannen;

- het bevorderen van de oprichting van samenwerkingsverbanden tussen personen en instanties die op enigerlei wijze betrokken zijn bij het daadwerkelijke beheer van reewildpopulaties;
- het bevorderen van alsmede het geven van uitvoering aan een wetenschappelijk verantwoorde inventarisatie zowel van reewildpopulaties als van de leefgebieden daarvan;
- het in overleg treden met de ter zake verantwoordelijke instanties en personen daar waar het reewild in zijn levensomstandigheden omstandigheden hier te lande dan wel in zijn voortbestaan wordt bedreigd teneinde deze bedreigingen in te perken;
- het samenwerken met andere organisaties en instellingen wanneer dit voor het doel van de vereniging bevorderlijk is.

Het Bestuur

Het Dagelijks Bestuur (DB) wordt gevormd door voorzitter, secretaris en penningmeester.

Het Landelijk Bestuur (LB) bestaat uit Dagelijks Bestuur, 8 afgevaardigden van de regio's en een afgevaardigde van de Vereniging Reewildkring Oost-Brabant.

Het Dagelijks Bestuur is belast met de dagelijkse leiding van de vereniging, het bereidt de algemene beleidslijnen voor.

Decentrale opbouw

De vereniging is ingedeeld in 8 regio's

regio Noord-Nederland.

regio Overijssel en Flevoland.

regio Gelderse Achterhoek.

regio Veluwe

regio Utrecht, 't Gooi en Vechtplassengebied, Noord- en Zuid-Holland.

regio Zeeland en Zuid-Hollandse eilanden.

regio West- en Midden-Brabant

regio Limburg

Met de Vereniging Reewildkring Oost-Brabant wordt nauw samengewerkt, daartoe is een afgevaardigde opgenomen in het Landelijk Bestuur.

Iedere regio wordt bestuurd door een Regionaal Bestuur. Het Regionaal Bestuur is verantwoording verschuldigd aan het Landelijk Bestuur en aan de regionale vergadering, en bestuurt binnen het raam van een door het Dagelijks- en Landelijk Bestuur vastgesteld beleid.

Op regionaal niveau worden contacten onderhouden met personen en organisaties, die actief zijn op het gebied van reewildbeheer, zoals Regionaal Bestuur KNJV, consultant van de KNJV, consultant NBLF en uiteraard Wildbeheer-eenheden.

Zijn onze jachttijden op h doelmatig?

- T.M. Kolle -

Inleiding.

De jachttijden voor reewild, met name het vrouwelijk wild, in Nederland verschillen in aanmerkelijke mate van de tijden in bijna alle Europese continentale landen. Dit opmerkelijke verschil, gecombineerd met het feit dat uit de jaarlijkse afschotcijfers blijkt dat het aangevraagde en toegestane afschot stelselmatig niet wordt gerealiseerd, heeft mij aan het denken gezet over de doelmatigheid van de jachttijden in Nederland. In dit artikel poog ik een aantal vragen op te werpen en sommige vragen te beantwoorden, met name om een brede discussie over dit onderwerp te stimuleren. Einddoel hiervan is, zoals eerder aangekondigd om met het ministerie nader overleg te voeren over een eventuele aanpassing.

De doelstelling

Uitgangspunt van mijn beschouwing is dat een ieder die zich met reewildbeheer bezig houdt, tot doel heeft de regulatie van een bestand zo effectief en efficiënt mo-

gelijk te realiseren, in de voor het reewild sociologisch en biologisch beste tijd, met de minste verstoring. Voor het beheer stellen wij reewildbeheerplannen op, waarin aangegeven wordt, na uitvoerige inventarisatie, wat de draagkracht van een bepaald leefgebied is, hoe hoog de stand en de verwachte aanwas in een jaar zal zijn en als sluitstuk steeds of en hoe er regulatie van de stand dient plaats te vinden. In jagerstaal, welk afschot er gerealiseerd dient te worden, in welke leeftijdsklasse, welk geslacht en in welk deel van het veld.

Indien wij er van uit gaan dat deze plannen en de bestandsinventarisaties zorgvuldig en degelijk zijn, is het verwonderlijk en in het licht van goed beheer onjuist indien de gestelde doelen telkens niet worden gehaald. Dit geldt zeker voor het vrouwelijke reewild, waarin in sommige jaren landelijk slechts 60% van het aangevraagde en toegestane afschot wordt gerealiseerd. Dit klemmt temeer indien men zich realiseert dat voor een effectief en

et reewild wel

verantwoord beheer de juiste regulatie van het vrouwelijke wild minstens zo belangrijk is als die van de bokken.

De jachttijden.

De tijden waarop de jacht op een bepaalde wildsoort is geopend, worden, onder meer in de zojuist verschenen Nota Jacht- en Wildbeheer, onder inachtneming van internationale richtlijnen volgens de volgende criteria bepaald:

- a. de zoog- en broedperiode van het wild,
- b. de toelaatbare jachtdruk,
- c. de bescherming van gelijksoortige soorten,
- d. de bescherming van flora en fauna,
- e. het belang van de landbouw,
- f. het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid,
- g. de verkeersveiligheid,
- h. de wensen van de jagers.

Daar dit ook de internationale criteria zijn, komt wederom de vraag op waarom onze openingstijden zo afwijkend zijn.

Een kleine speurtocht naar de motieven voor de openingstijden in Nederland heeft niet veel opgeleverd. Wellicht kan één van de lezers daarbij behulpzaam zijn.

Kenmerkend verschil van de tijden in de meeste omringende landen op het vrouwelijke reewild is dat de jacht op kalveren bijna altijd

al op 1 september wordt geopend en tot circa eind februari loopt (Duitsland, deel van Oostenrijk, oost-Europa en Scandinavië). De jacht op volwassen vrouwelijke dieren varieert van een opening al vanaf 15 mei voor smalreeën tot 1 september voor geiten.

Sommige van de genoemde landen of deelstaten beëindigen de jacht al op 31 januari, en bij hoge uitzondering in de bergachtige gebieden, al op 31 december.

De jachtijd op bokken verschilt minder. In de meeste genoemde gebieden duurt de bokkenjacht echter tot 15 oktober. Een uitzondering is Oostenrijk met een duur tot 31 oktober, en Denemarken, waar bokken tot 31 december mogen worden bejaagd, maar dan niet in de bronsttijd.

Slechts ter informatie overigens het volgende. In Duitsland worden jaarlijks bijna 800.000 reeën geschoten (in Nedersaksen 115.000, in Noordrijn Westfalen 85.000), in Oostenrijk 270.000, in Zweden 230.000 en in Denemarken 73.000. In Nederland worden per jaar tussen 8000 en 9000 reeën geschoten, bij een aangevraagd totaal van ca. 12.000, een totaal percentage dat tussen de 60% en 70% ligt, met uitschieters tot onder de 50% in bepaalde jaren in enkele provincies.

Problemen bij verantwoorde regulatie en eventuele oplossingen.

Er moet geconstateerd worden dat er in Nederland kennelijk problemen zijn bij het realiseren van de afschot aantallen. Als men wederom uitgaat van de juistheid van de regulatieplannen, dan zou dit op termijn moeten leiden tot problemen bij het beheer, door een te hoge stand gerelateerd aan de draagkracht, de leeftijdsopbouw en de geslachtsverhouding. Een te hoge stand leidt uiteindelijk tot ziektes, stress, wildschade, lagere gewichten en, zeer belangrijk, veel valwild door met name het verkeer. Er moet dus iets gebeuren om onze doelstellingen beter te realiseren.

Indien wij de verschillende factoren analyseren die van invloed kunnen zijn op het stelselmatig niet realiseren van het afschot, dan zijn veel oorzaken direct of indirect gerelateerd aan de openingstijden van de jacht.

Bij de bokkenjacht valt in de laatste jaren op dat door een sterk toenemende bodemvegetatie, onder andere door de zure regen (stikstofneerslag), het wild na 15 mei bijna niet meer te zien is in sommige gebieden. Alleen de bronst biedt nog enig soelaas, maar men zal in die periode weinig jaarlingen of jongere bokken

zien. Bovendien is selectie in die periode beduidend moeilijker. Wie niet een belangrijk gedeelte van zijn afschot onmiddellijk na 1 mei realiseert komt in de problemen, zeker in gebieden waar veel maïs wordt verbouwd. In de zo belangrijke periode na de bronst, voor selectie en uit sociale overwegingen, ziet men de bokken bijna niet. Pas als de maïs eraf is zijn er weer mogelijkheden, maar dan is de jacht alweer gesloten.

Hierdoor ontstaan er drie problemen:

- men realiseert het toegestane afschot niet volledig of
- in de verkeerde leeftijdsklasse en
- jaarlingen worden verdreven en worden verkeersslachtoffer.

Gevolg uiteindelijk is een te hoge stand in een verkeerde leeftijdsopbouw, en veel te veel onnodig valwild.

De oplossing ligt voor de hand: vervroeging van de bokkenjacht naar bijv. 1 april, teneinde effectief in de jaarlingengroep in te grijpen en verlenging naar bijv. 15 oktober teneinde in de oudere groep beter in te grijpen.

In de deelstaat Sleeswijk-Holstein werd vorig jaar bij wijze van experiment, met als doel terugdringing van het aantal verkeersslachtof-

fers, de jacht al op 20 april geopend (in plaats van 15 mei). De resultaten waren verbluffend en bemoedigend: er werden in die periode zeer veel bokken en smalreeën geschoten en het aantal slachtoffers daalde scherp. Het experiment wordt voortgezet. (zie Wild und Hund 20/92)

Bij de jacht op vrouwelijk wild zijn er andere problemen. Doordat de openingstijd vrij kort is, en valt in een tijd met relatief slecht weer (overigens geen excuus voor de jager) zijn de kansen op een selectief en volledig afschot vrij klein. Ook de structuur van de spron-

gen in die tijd, de kansen om voldoende wild te zien om goed aan te spreken en te selecteren, maken het niet makkelijker en misschien ook minder verantwoord. Het is in die periode bijvoorbeeld veel moeilijker om een smalree van een geit te onderscheiden dan in de zomer, meen ik. Bovendien is er naar mijn ervaring een tweede piek van verkeersslachtoffers na april-mei, en wel in november-december. Ook daaraan zou iets gedaan kunnen worden. Ons doel is toch niet om het zo moeilijk mogelijk te maken, maar om te beheren en te jagen volgens de hier boven geformuleerde doelstellingen.

Ook hier ligt dan voor de diverse problemen een oplossing voor de hand: verandering van de openingstijden en aanpassing aan de tijden in de meeste andere landen, door opening van de jacht op in ieder geval 1 september en wellicht ook voor smalreeën vanaf 1-15 mei, of zoveel eerder als de bokkenjacht open gaat.

De voordelen zijn naar mijn mening evident, nadelen zijn er in mijn visie niet of nauwelijks

De mening van enkele deskundigen

Een onderzoek in de mij ter beschikking staande literatuur ondersteunt mijn visie. In de eerste plaats wordt steeds door alle schrijvers benadrukt dat getalsregulatie voorop staat, en derhalve uiteindelijk prioriteit verdient boven selectie, indien het niet anders kan.

Met betrekking tot de jachtstijd op mannelijk wild is er betrekkelijk weinig discussie, omdat deze tijden vrij uniform zijn. Slechts het eventuele voortrekken in verband met het verkeer en verlenen omdat het afschot niet gehaald wordt, komt ter sprake.

Bij het vrouwelijke wild valt een voortdurend pleidooi op om het afschot toch vooral zo vroeg mogelijk te realise-

ren, derhalve in de zomer voor de smalreeën, en in september-oktober voor de kalveren. De daarvoor aangedragen argumenten zijn:

- de sociale structuur van de sprongen
- de betere selectie- en aanspreekmogelijkheid in de zomer-nazomer
- de mogelijkheid om al voor de winter, derhalve voordat het voedselaanbod afneemt, regulerend in te grijpen en zwakke stukken weg te nemen
- het feit dat de reeën in de moeilijkste tijd (de winter) zo veel mogelijk met rust worden gelaten
- de zeer verhoogde mogelijkheid om het afschot te realiseren
- het verminderen van de jachtdruk en de verstoring in tijden dat er niet op an-

dere soorten gejaagd wordt.

- het verminderen van de valwildcijfers
- het verminderen van de wildschade

Hespeler noemt deze, en andere argumenten uitvoerig in "Rehwild Heute" (p.159 e.v.). Raesfeld-Neuhaus-Schaich bepleit uitvoerig begin van de jacht op smalreeën op 16 mei, omdat deze in die periode van de geiten worden afgezonderd en door het zomerhaar, uiterlijk en verkleuring voortreffelijk van de geiten zijn te onderscheiden, beter dan ooit. Ook voor een juiste geslachtsverhouding in de zomer is dit van belang. Bij de openingstijd voor kalveren en geiten pleit hij voor 16 augustus (p.272 e.v.). Wel meent hij dat de

jacht op 31 december dient te eindigen, daar dan de uitvoedsel en energie-oogpunt moeilijkste tijd begint. Osygan bepleit in "Rehwildreport" begin van het bokkenafschot naar april, maar geen jacht op vrouwelijk wild na december (p.47 e.v.). In diverse artikelen in "Wild und Hund" bepleit hij wel uitvoerig het realiseren van het kalverenafschot in september, Althans zo vroeg mogelijk, onder aanvoering van de hierboven genoemde argumenten (WuH 12,13 en 14/89). Nehlsen bepleit eveneens bejaging van smalreeën in mei, met nadruk op de verminderde wildschade, de sociale structuur en de betere aanspreekmogelijkheid (WuH 17/92). Sindel in WuH 13/85 bespreekt het bejagen van

vrouwelijk wild in de zomer en wijst op de duidelijk verminderde jachtdruk, daar het in die periode beduidend minder inspanning vergt het goede ree te vinden, terwijl smalreeën in de vroege zomer nog alleen staan en de jachtdruk op hele families later in het seizoen minder wordt. Afwijkende meningen heb ik niet kunnen vinden. Als enig nadeel van deze vroege jachttijden wordt wel eens genoemd de verhoogde kans om een geit bij haar kalveren weg te nemen en het feit dat kalveren nog te klein en licht zijn in september (en dus te weinig opbrengen). Het eerste argument is naar mijn mening niet acceptabel. Als wij ons beheer laten leiden door de kans om een fout te maken, dan mag er niet meer ge-

jaagd worden. De kans om een smalree in mei te verwarren met een zogende geit is kleiner dan in januari de geit te schieten die haar kalveren langdurig in de dekking laat. Bovendien weegt het voordeel van getalsmatig realiseren van de doelstelling op tegen de (zeer kleine) kans op een fout. Onze deskundigheid en zorgvuldigheid bij het beheer van het grofwild staan voorop.

Het tweede argument is naar mijn mening ook niet van belang, daar de totale opbrengst, als dat al een criterium is, hoger zal zijn dan voorheen, toen slechts de helft van het toegestane afschot werd gerealiseerd. Bovendien men is niet verplicht het afschot in de vroegere periode te realise-

ren. Indien men tevreden is met de oude regeling dan kan men dat voortzetten. De eigen verantwoordelijkheid van de jachthouder staat voorop.

Conclusie

Mijn conclusie zal duidelijk zijn. Ik pleit voor een verandering van de jachttijden voor bokken van 1 april tot 15 oktober, voor smalreeën van 1 april tot 15 maart en voor kalveren en geiten van 1 september tot 15 maart. De effecten zullen naar mijn mening zijn:

- het realiseren van de doelstelling in het reewildbeheerplan
- minder verkeersslachtoffers
- betere selectie en dus betere geslachtsverhouding en leeftijdsopbouw
- minder wildschade
- minder stress en jachtdruk (doordat men zijn afschot efficiënter en sneller kan realiseren) en derhalve als eindresultaat een betere en gezonder reewildstand. En dat is toch onze voor naamste doelstelling.

Zelf kan ik aan dit idee geen nadelen ontdekken, maar ongetwijfeld doen anderen dat wel. Ik nodig hen dan ook uit op dit stuk te reageren, zodat er een open discussie kan ontstaan over dit, naar mijn mening, essentiële vraagstuk van goed reewildbeheer.

Uit de buitenlandse tijdschriften

-Rene van Nederpelt-

Het doel van deze rubriek is u, aan de hand van een korte weergave van artikelen uit buitenlandse bladen, te informeren over het reewild in de ons omringende landen. Mocht u interessante artikelen tegenkomen, dan ontvangt de redactieraad deze graag op het adres van het secretariaat, Herengracht 141, 1015 BH Amsterdam.

Vervroeging jachttijden vermindert het aantal verkeersslachtoffers onder de reeën.

Politie en jagers in Sleeswijk-Holstein verzamelen en verwerken enige jaren samen de gegevens over verkeersongevallen met reewild. Uit de gegevens bleek o.a. dat er een piek was tussen half april en half mei. In een poging het aantal ongevallen te verlagen, besloot de verantwoordelijke minister het afschotseizoen 1992 in de risicogebieden te vervroegen. De jacht op de reebokken werd vrijgegeven van 20 april tot 15 mei. Hiermee werd aansluiting op de reguliere jachttijd verkregen. Voor de smalreeën werd gelijktijdig de schoontijd verschoven. Het aantal verkeersslachtoffers liep door deze maatregel, in genoemde

periode, terug van 121 naar 87 voor de bokken en van 87 naar 66 voor het overige reewild, een daling van 25-30%. Dit succes vormt aanleiding voor voortzetting van de regeling in 1993.

(Bron: *Wild und Hund* 20/92)

Bovenstaande roept vele vragen op. Bijvoorbeeld: wat is het totale aantal verkeersslachtoffers van 1992, hoe groot is het aandeel gesneuvelde jaarlingbokken/smalreeën etc. Hierop hopen we binnenkort terug te kunnen komen.

Geit wandelt 400 kilometer.

Met een studie in Noord Zweden werd vastgesteld dat reewild soms ongelofelijke afstanden aflegt. Het project, dat door Zweedse jagers on-

dersteund werd, werkte met radiozenders die op het wild bevestigd werden. Daarmee konden de verplaatsingen uitstekend gevolgd worden. Het wild trekt, wanneer de sneeuw smelt, ongeveer vijf kilometer van de gebruikelijke winterverblijfplaats weg. Sommige reeën bleken echter aanzienlijk mobieler te zijn. Een reegeit liep 400 kilometer en twee bokken overbruggden respectievelijk 50 en 80 kilometer. Bron: *WuH* 18/92

Hier volgt een aantal cijfers over jaarlijks reewildafschot in het buitenland.

Denemarken :	73.000
Noorwegen :	38.000
Neder-Saksen :	105.000
Hessen :	75.000
Oostenrijk :	255.000
	(55.000 stuks valwild!!)

Boekbespreking

-M.A. Aberson-

Bruno Hespeler- Reewild Heute (Lebensraum, Jagd und Hege)

Hespeler laat zien, hoeveel eerlijker het jagen en hoeveel groter het plezier voor jagers zijn kan, wanneer ze niet krampachtig aan vastgeroeste standpunten vasthouden, en het reewild eenvoudig zo nemen, zoals het nu eenmaal is. Zeer veel zaken betreffende het reewild worden eens goed opgefrist. Een boek, verkrijgbaar bij onze ledenservice; de moeite van het lezen waard.

Enkele besproken punten laten we de revue passeren. Overigens is in het boek géén nieuwe theorie te vinden, nee de schrijver, een praktijkman, heeft zijn ogen goed de kost gegeven, en wil graag bepaalde onwaarheden en misverstanden recht zetten. Derhalve een kritische noot van een jachtgenoot. Er wordt geen recept gegeven voor een groot gewei, of een rijke wildstand. Het gaat om de reeën, niet om de vervulling van onze wensen. Reeën moeten door de jagers meer onbevangen bekeken worden. Meer als wild en niet

Bruno Hespeler, een ervaren beroepsjager, maakt in dit boek korte metten met wijd verbreide vooroordelen, illusies en andere onzin over reewild en zijn bebeer.

als een produkt van de jacht. Het idee dat wij fokken met wild in de natuur wordt als ridicul van de hand gewezen.

Enkele uitspraken:

Jagers werpen zich op als opvolgers van de grote roofdieren, zonder echter het steekhoudend bewijs aan te dragen.

Kans.

Het wild moet een kans hebben, vertellen we veel te

graag, zonder ons af te vragen, welke kansen het wild zonder bejaging zou hebben. Waar de bokken niet geschoten worden, daar jagen wij ze letterlijk tegen de spoiler van de auto's op de weg.

Veel reeën komen onder auto's.

Daarom juist meer reeën schieten, want het is humaner de reeën te schieten, dan ze aan te laten rijden door auto's, en een nare dood te laten sterven.

Jaarlingen.

50% van het bokkenafschot dient te bestaan uit jaarlingen. Jaarlingen worden zodra ze volwassen worden verdreven als zijnde concurrenten van de territoriumbokken. Niet alle jaarlingen zijn tegelijk volwassen. De sterkste en voor het oog rijpste jaarlingen moeten het eerst uitwijken. De zwakkere jaarlingen worden nog in het geboorte gebied geduld, bijvoorbeeld in een hokje, maar worden daar zwaar onderdrukt. Pas in het volgende jaar worden deze jaarlingen, tenminste als geen territoria vrij zijn, verdreven. Gezien de emigratie van jaarlingen uit andere velden is het eigenlijk noodzakelijk om bijna alleen maar jaar-

lingen te schieten, in die gebieden met een te hoge dichtheid. Ze worden overal verjaagd er is gewoonweg geen plaats meer.

Conclusie van Hespeler:

Wie zijn jaarlingenafschot verwaarloost, stuurt daarmee de beste jaarlingen weg (emigratie) en als emigratie niet mogelijk is, dan zullen ze een erbarmelijk bestaan leiden.

Aanspreken van reeën- De kenmerken en wat ze ons (niet) zeggen.

Als het om aanspreken van reeën gaat, dan doorbreekt men bij de meeste jagers een taboe. Jagers verzekeren elkaar vaak nadrukkelijk hoe serieus zij het aanspreken van reeën nemen. Hespeler twijfelt niet aan de

oprechtheid van deze uitspraken, maar twijfelt wèl over de resultaten van het aanspreken.

- Een kalf is eenvoudig te onderscheiden van een volwassen ree.
- Een geit van een bok hetzelfde
- Een jaarling van een oude bok?

Vaak wordt beweerd dat jaarlingen stangen hebben zonder rozen, hebben ze toch rozen, dan is het plotseling een 2-jarige bok. Ze zijn te herkennen aan de vorm van het lichaam, maar er zijn hier ook weer uitzonderingen. Een jaarling knobok kan in het volgende jaar een zeer krachtig gewei opzetten. Dan de vraag wat we in de jaarlingen klasse moeten en kunnen

schieten? Albrecht von Bayern antwoordt kort en doeltreffend: in ieder geval genoeg.

Voorts over kenmerken:

- gezichtsmasker: zegt helemaal niet.
- massa gewei bovenin: zegt ook helemaal niets.
- verharing: onbetrouwbaar.
- veegtijd: onbetrouwbaar.
- totale verschijning: meest betrouwbaar.

De jagers die desondanks menen toch alles te kunnen aanspreken, worden door Hespeler uitgenodigd om in de zomer op een zonnig terras plaats te nemen in de stad, daar de flanerende mensen op normale schietafstand; 50- 100 mtr. op leeftijd aan te spreken; liefst van degene waar u het gezicht niet van kunt zien: U zult zich verbazen!

De kans om reeën met elkaar te vergelijken doet zich niet vaak voor. Daarbij komt dat het aanspreken gebeurt bij zonsopgang of ondergang bij slecht licht.

Genen- het vererven.

Een bok met een 160 grams gewei kan betere genen in zich dragen dan een bok met een 300 grams gewei. Een ree heeft 70 genen. De helft ervan wordt bepaald door zowel bok als geit. De geit is dus net zo belangrijk! Om een bok op grond van zijn gewei en zijn gewicht te

taxeren als een goede verer-
ver is hoogst twijfelachtig.
Wij kunnen het gewoon
niet!

De omgevingsfactoren zijn in
sterke mate bepalend voor
de verschijningsvorm of fe-
notype (groot gewei etc.)
van een ree. Een goede so-
ciale omgeving met een
goed voedsel aanbod kun-
nen een zwak uitziende ree

veranderen in een zeer ster-
ke verschijning. De ouder-
dom van een ree is niet van
invloed op de vererving van
de genen! Het erfgoed is
vastgelegd in de genen, dit
verandert niet met leeftijd.

Het tellen van reeën.

Hespeler vindt het onvoor-
stelbaar dat jagers durven te
beweren dat reeën telbaar

zijn. Hij neemt dit in de
eerste plaats de jager niet
kwaliijk, maar wel de over-
heid, die voor afschotaan-
vragen een precieze telling
eist. Hespeler stelt dat het
onmogelijk is om reeën te
tellen. Hij geeft zeer veel re-
denen aan welke zijn stel-
ling versterken. In het
algemeen wordt het aantal
reeën zelfs sterk onderschat.

Internationale keuring van de geweien.

Wie neemt ons als zaak-
waarnemers van de natuur
serieus, wanneer wij in ma-
teloze arrogantie een gewei
"afkeuren" van een wild
dier, dat een evolutie van 7
miljoen jaar heeft
doorlopen.

Jachttijden.

Smalreeën.

In sommige staten van
Duitsland mogen smalreeën
al vanaf 16 mei geschoten
worden (evenals de bokken).
In andere staten niet, omdat
men bang is dat de geit bij
kalveren wordt weggescho-
ten. Dit risico bestaat ook
erkent Hespeler, maar eerder
vanwege onkunde van de ja-
ger, want in geen andere
tijd dan het voorjaar is een
smalree zo goed van een zo-
gende geit te onderscheiden.
In juli wordt het moeilijk,
omdat smalreeën dan duide-
lijk in gewicht toenemen.
Een ander voordeel is dat

het vrouwelijk reewild in deze lichte tijd van mei-juni zeer veel te zien is. Natuurlijk zullen fouten gemaakt worden door jagers en de mensen vinden dat voor hun gevoel niet goed. De natuur (en indirect de automobilist) houden met dergelijke gevoelens geen rekening. In elke tijd van het jaar sterven geiten als gevolg van natuurlijke- en verkeersgevolgen zonder dat met de kalveren rekening wordt gehouden.

Jaarlingbokken.

De jaarlingen kunnen we vooral in de voorzomer vaak in het veld zien. Hespeler pleit er sterk voor om het afschot van de jaarlingen zo vroeg mogelijk te vervullen. In de loop van de zomer zien we ze eenvoudig ook niet meer. De meeste "reewilddeskundigen" zijn het er over eens, dat 40 á 50 % van het bokkenafschot, uit jaarlingen dient te bestaan.

Kalveren in september?

Begin september staan de geiten met hun kalveren nog veel buiten. (In Duitsland is de jacht op kalveren in heel andere tijden geopend dan in Nederland) Er wordt voor gepleit zo vroeg mogelijk te beginnen met het afschot, ook al weet Hespeler dat veel jagers kalveren te licht vinden in verband met de opbrengst bij de poelier.

Nieuws van ons secretariaat en ledenservice

-J.E. van Herp-Bruynius-

Sinds enige jaren verzorgt het secretariaat/ledenservice voor haar leden de verkoop van boeken over reewild; graag wil ik uw aandacht vestigen op vier (nieuwe) boeken welke u bij ons kunt bestellen.

Als eerste het boek van Albrecht von Bayern "Weichselboden" een prachtig boek met meer dan 200 kleurenfoto's, uitgegeven bij BLV, het is een vervolg van het 1e boek "Über Rehe in einem steirischen Gebirgsrevier" welke een literatuurprijs ontving van de Duitse Jagersvereniging.

"Weichselboden" Prijs: f 215,00 ex. verzendkosten.

"Über Rehe" f 205,00 ex. verzendkosten.
Als tweede het boek "Rehwildhege mit der Büchse" van Egon Wagenknecht, uitgegeven door Neumann-Neudamm. Dit boek kan ik u aanbieden voor f 20,00 ex. verzendkosten.

Het derde boek "Rehwild" van Ch. Stubbe, is uitgegeven in 1990 door de Deutscher Landwirtschaftsverlag (DDR) (440 blz.) en kost f 60,00 ex. verzendkosten.

Het vierde boek welke is opgenomen in onze lijst is: "Rehwild Report" door W. Osgyan, uitgegeven door Nimrod-Verlag in 1989 (227 blz.) met vele kleurenfoto's

en kost f 85,00 ex. verzendkosten.

Natuurlijk kunt u bij ons ook terecht voor de diverse andere boeken, hiervoor verwijs ik u graag naar onderstaande lijst.

Verzending van boeken geschiedt na ontvangst van uw betaling met de door de Vereniging Het Reewild toegezonden acceptgirokaart. Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.

Bent u geïnteresseerd dan kunt u contact opnemen met Mw. J.E. van Herp-Bruynius, Landjonker 19, 3834 CL Leusden. tel: 033-942032.

"Reeën I" door Ir J. Poutsma	à f 7,50
"Reeën II" door J. Mekers	à f 7,50
Verenigingsdas (groen met vignet)	à f 22,50
Verenigingsdas (wijnrood met vignet)	à f 22,50
Verenigingsdas (blauw met vignet)	à f 22,50
"Jung oder alt" door H. Krebs	à f 26,00
"Der Rehwildabschuss" door E. Ueckermann	à f 32,50
"Roedeer: management and stalking" door R. Prior	à f 20,00
"Rehwild heute" door B. Hespeler	à f 37,50
"Reeën ruimte geven" door D. Wildschut	* à f 25,00
"Über Rehe" door H.J. von Bayern	à f 205,00
"Weichselboden" door H.J. von Bayern	à f 215,00
"Das Rehwild" door F. van Raesfeld e.a.	à f 90,00
"Wat zegt Raesfeld en wat zeggen anderen over het aanspreken van reewild" door D. Wildschut	à f 63,00
"Rehwildhege mit der Büchse" van Egon Wagenknecht	à f 20,00
"Rehwild" door Ch. Stubbe	à f 60,00
"Rehwild Report" door W. Osgyan	à f 85,00
"Reewild en reewildbeheer" door J.L. van Haften	à f 5,00
"Op reeën uit" door W. Huygen	à f 2,50
Knipplaat "Onze reeën in Nederland" door D. Wildschut	à f 1,00
Opbergcassette	à f 9,75
Hoedinsigne	à f 25,00
Kaarten, naar foto's van J. Poutsma	* à f 3,00

* = aanbieding